

Област Добрич

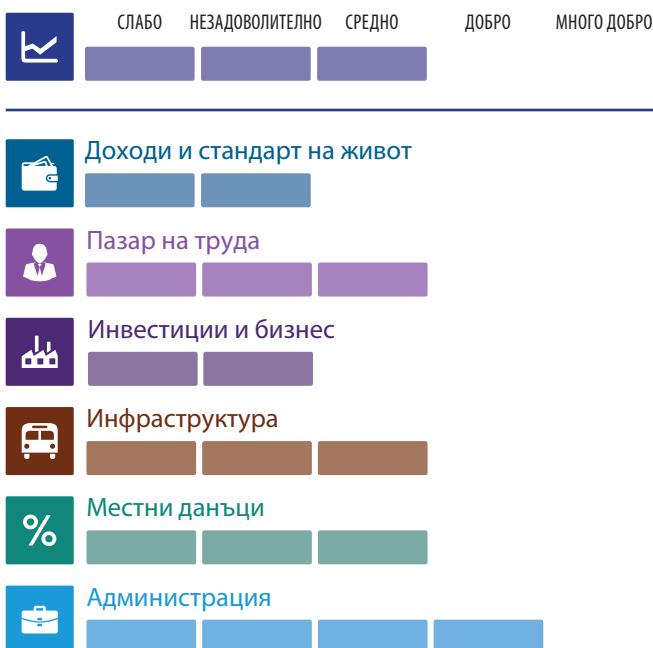
▶ Население (2023)	146 635
▶ Територия (кв.км)	4720
▶ Брой на населените места	216
▶ Дял на населението в градовете (%)	69,9

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Добрич продължава да нараства, но стойността му се запазва сравнително ниска. Висока пък продължава да е относителната бедност в областта. Предизвикателство пред пазара на труда остава ниското образование на работната сила. Бизнес и инвестиционната активност в областта отбелязват сериозен ръст. Пътната настилка е с изключително качество. Нивото на местните данъци в общините от областта е сравнително ниско. Оценката за прозрачността в работата на местните администрации остава висока.

Добрич е сред областите с най-ниска гъстота на населението. Съответствието между професионалното образование и икономиката е високо. Резултатите на учениците са сравнително ниски. Здравеопазването страда от недостиг на лекари специалисти и на болнични легла. Броят на регистрираните в областта престъпления е нисък, а разкриваемостта им – сравнително висока. Делът на горската територия е сравнително нисък, но и нарушената територия е относително ограничена. Добрич е една от областите с най-голям брой легла в местата за настаняване, което показва добри възможности за развитие на туризма.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в областта продължава да нараства, но ръстът му е по-нисък от средния и областта се подрежда в долната половина на класацията по този показател през 2022 година. Заплатите и пенсиите също се увеличават сравнително бавно. Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 15,8 хил. лв. (при 21,2 хил. лв. в страната), а средната месечна пенсия е относително ниска – 699 лв. (при 784 лв. в страната).

Тези показатели водят и до сравнително високо ниво на бедност. През 2023 г. делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, нараства до 32,1% (при 20,6% в страната). Подоходното неравенство също е голямо, като коефициентът на Джини в областта е най-високият в страната – 41,2 при 37,2 в страната през 2023 година.

Пазар на труда ■■■■

Делът на населението в трудоспособна възраст в областта е сравнително нисък и през 2023 г. спада до 56,4% (при 58,5% в страната). Заетостта също намалява и остава сравнително ограничена, но и безработицата е ниска. Коефициентът на заетост през 2023 г. е 68,9% (при 76,2% в страната), а този на безработицата – 4,8% (при 5,3% в страната).

Предизвикателство пред пазара на труда остава сравнително ниското образование на работната сила и през 2023 година. Делът на хората на възраст 25–64 години с висше образование нараства до 19% (при 31% в страната), но този на населението с основно и по-ниско образование също се увеличава, достигайки 28% (при 15% в страната).

Инвестиции и бизнес ■■■

През 2022 г. бизнес и инвестиционната активност в областта отбелязват сериозен ръст. Броят на нефинансовите предприятия спрямо населението почти достига средния за страната. Вътрешните и външните инвестиции пък подкрепят областта в първата половина на класацията. Разходите на придобиване на дълготрайни материални активи са 3,3 хил. лв. на човек, а чуждите инвестиции – 2,3 хил. евро на човек. Стойността на произведената продукция също се увеличава значително, достигайки 112,2 хил. лв. на нает. Нисък остава делът на приходите от износ в нетните приходи от продажби – 13% (при 29% в страната).

Усвояването на европейски средства в областта продължава да нараства, но и увеличението, и обемът остават по-ниски от средните за страната спрямо населението. Към 30 юни 2024 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е 2452 лв. на човек от

населението (при 3175 лв. на човек в страната). В рамките на областта най-много средства усвоява община Добрич, а най-малко – Тервел.

Инфраструктура ■■■■

Гъстотата на инфраструктурата в областта, особено на железопътната, остава ниска. Близо двойно по-нисък от средния е делът на автомагистралите и първокласните пътища в областта и през 2023 г. – 10% при 19% в страната. Пътната настилка е с лошо качество.

Достъпът на домакинствата до интернет нараства, но остава под средния – 86% (при 89% в страната) през 2023 година.

Делът на населението в селища с обществена канализация все още е по-нисък от средния за страната (71% в областта при 75% в страната), но тя изцяло е свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води през 2022 година.

Местни данъци ■■■■

Нивото на местните данъци в общините от областта е под средното и през 2024 година. Особено голяма е разликата със средните за страната стойности по отношение на усреднените размери на данъците върху недвижимите жилищни имоти на юридическите лица – 1,60‰ в областта, което е най-ниското ниво в страната (при средно 2,15‰). По-висок от средния пък остава налогът за прехвърляне на собственост и е сред най-високите в страната.

В рамките на областта най-ниски са местните данъци в община Тервел, а най-високи – в община Шабла.

Администрация ■■■■■

По показателите, измерващи работата на администрацията, представянето на общините в област Добрич е добро. Основна причина за това е високата оценка за прозрачността в работата на органите на местното самоуправление – 81,3%, което през 2024 г. е вторият най-висок в страната резултат след този на Сливен (при 69,3% средно).

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ са близки до средните за 2024 година.

Делът на собствените от общите приходи в общините от областта намалява до 24% (при 27% в страната) през 2023 г., а покритието на общинските разходи с местни приходи е 63% (при 74% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■

Демография ■■■■

Коефициентът на естествен прираст в област Добрич е сравнително нисък и през 2023 г. е $-10,7\%$ (при $-6,8\%$ средно за страната). Механичният прираст се повишава и е положителен ($6,8\%$), но не може да компенсира тенденцията към намаляване на броя на жителите на областта. Застаряването на населението се вижда и във възрастовата му структура. Делът на децата до 4-годишна възраст е $3,9\%$ (при $4,5\%$ в страната), а този на хората над 65 години – $26,8\%$ (при $23,8\%$ в страната).

Добрич е сред областите с най-ниска гъстота на население в урбанизираните територии (само преди област Видин) – 565 души на кв. км (при 1221 души на кв. км в страната).

Образование ■■■■

Коефициентът на записване на населението в V–VII клас в областта се свива и остава сравнително нисък – 83% (при 90% в страната) през 2023 година. Делът на второгодниците пък се повишава и е вторият най-висок в страната (след този в област Сливен) през 2022 година. Съответствието между професионалното образование и профила на икономиката е високо и през 2024 г., особено в сферата на селското стопанство – с висок брой на приема на ученици в селскостопански специалности и сравнително голям брой на заетите с професионална квалификация в сектора, което се наблюдава и в други области в Добруджа (по-специално в Силистра и Разград).

Резултатите на учениците през 2024 г. остават сравнително ниски. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас е $33,8$ т. (при $42,9$ т. в страната). Средният успех на матурата по български език и литература е „Добър“ $4,12$ (при „Добър“ $4,30$ в страната), а делът на слабите оценки е $9,9\%$ (при $8,7\%$ в страната).

Висшето образование в област Добрич е слабо представено от филиалите на Шуменския университет и на Техническия университет – Варна. Броят на студентите в областта е $3,4$ на хиляда души от населението (при $29,6$ на хиляда души за страната).

Здравеопазване ■■■■

Делът на здравноосигурените лица в област Добрич се повишава и през 2023 г. и се задържа на по-високо от средното за страната ниво. Областта страда от остър недостиг на лекари специалисти, въпреки че броят на общопрактикуващите лекари спрямо населението е сравнително висок. Добрич е и сред областите с най-нисък брой легла в местните многопрофилни болници – $3,1$ на хиляда души от населението (при $6,1$ на хиляда души в страната). Използваемостта на леглата пък е под средната за страната. Сравнително недостатъчно са и аптеките в областта.

Коефициентът на детска смъртност в областта намалява и е сравнително нисък през 2023 година. Очакваната продъл-

жителност на живота на населението в областта расте до 72 години, но все още е под средната за страната.

Ред и сигурност ■■■■

Натовареността на съдиите в област Добрич продължава да е сравнително ниска. През 2023 г. един съдия в Окръжния съд разглежда средно по $10,2$ дела на месец (при $14,4$ дела месечно на съдия в страната), а в Административния – $14,4$ (при $14,8$ в страната). Същевременно делът на наказателните и гражданските дела, приключили в 3-месечен срок, е по-висок от средния, но бързината на разглеждане на административните дела изостава.

Броят на регистрираните в областта престъпления срещу личността и собствеността нараства, но остава по-нисък от средния за страната ($10,1$ на хиляда души при $11,3$ на хиляда души в страната). Разкриваемостта им обаче също се повишава, достигайки 61% (при 53% в страната). Относителният брой на полицаите е идентичен с този в страната спрямо населението.

Околна среда ■■■■

Обемът на образуванието битови отпадъци в областта нараства и значително изпреварва средния за страната – 540 кг на човек (при 488 кг на човек в страната), но делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци – 97% (при 76% в страната), остава на едно от най-високите нива в страната.

Делът на горската територия е сравнително нисък – 12% (при 33% в страната), но и нарушената територия е относително ограничена – $0,1\%$ (при $0,4\%$ в страната). Добрич е сред първенците по инсталирани ВЕИ мощности на човек от населението.

Култура и туризъм ■■■■

Посещенията в местните музеи и библиотеки се повишават през 2023 г. и изпреварват средните стойности за страната спрямо населението. Посещенията на музеите достигат 1070 на хиляда души (при 770 на хиляда души в страната), а на библиотеките – 827 на хиляда души (при 679 на хиляда души в страната). Същевременно посещенията в кината и театрите изостават, въпреки че и те отбелязват ръст през 2023 година.

Добрич е една от областите с най-висок брой на леглата в местата за настаняване спрямо населението (след област Бургас) – 193 на хиляда души от населението (при 56 на хиляда души в страната). Висок е и броят на реализираните нощувки – $10\,890$ на хиляда души (при 4167 на хиляда души в страната), както и на тези през онлайн платформи на споделената икономика. Причината за развитието на туризма е най-вече територията на Северното Черноморие, част от областта.

Ключови показатели за област Добрич

Индикатори на икономическото развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	12 385	15 642	n.a.	25 956
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	14 099	15 837	n.a.	21 242
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	26,0	31,0	32,1	20,6
Дял на населението в трудоспособна възраст (%)	59,3	56,5	56,4	58,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	66,3	70,2	68,9	76,2
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	4,9	4,8	4,8	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	25,6	26,7	28,4	14,8
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	20,3	17,6	18,7	30,5
Произведена продукция (лв./нает)	84 452	112 152	n.a.	122 377
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1822	3267	n.a.	4257
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1816	2270	n.a.	4544
Дял на населението в селища с обществена канализация (%)	70,6	71,5	n.a.	75,0
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	40,3	5,9	25,3	40,4
Покритие на общинските разходи с местни приходи (%)	83,0	75,2	63,4	74,1
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	81,2	81,3	81,3	69,3

Индикатори на социалното развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	n.a.	-14,0	-10,7	-6,8
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	n.a.	1,7	6,8	6,4
Среден успех от матурите по БЕЛ**	3,68	3,72	4,12	4,30
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	29,2	29,0	33,8	42,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	70,6	84,5	83,4	89,9
Средна продължителност на живота (години)***	71,6	70,8	72,0	73,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	86,0	96,3	96,9	95,0
Население на един общопрактикуващ лекар (брой)	1507	1411	1455	1701
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души (брой)	8,1	9,9	10,1	11,3
Дял на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок (%)	94	91	93	91
Използвана питейна вода от домакинствата от Вик (литър/човек/ден)	83	90	n.a.	103
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	450	540	n.a.	488
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	95	97	n.a.	76
Посещения в кината на хиляда души от населението	70	118	141	684
Реализирани нощувки в местата за настаняване на хиляда души (брой)	7205	9449	10 890	4167

* Данните за 2023 г. са включени в изследването от 2024 година. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2023/2024 година, а матурите са проведени през 2024 година. Същото важи и за предходните години.

*** Данните са за тригодишни периоди и се обновяват всяка година.